

3. Silveira, M.A. T. Turismo, políticas de ordenamento territorial e desenvolvimento. Um foco no Estado do Paraná no contexto regional. Tese de Doutorado, Faculdade de Filosofia, Letras e Ciências Humanas da Universidade de São Paulo. USP, São Paul, 2002, 33 p.
4. Brau, R. HowFastAreTheTourismCountriesGrowing? TheCrossCountryEvidence [Electronicresource] / R. Brau, A. Lanza, F. Pigliaru // FEEM workingpaper No. 85. – 2003. – Modeofaccess: <http://ssrn.com/abstract=453340>
5. Copeland, B.R. Tourism, Welfareand De-industrializationin a SmallOpenEconomy [Text] / B.R. Copeland // Economica, NewSeries. – 1991. – Vol. 58, No. 232. – P. 515 – 529.
6. Thuermer, K.E. Companies and Regions Enhance Their Strengths by Building Clusters [Text] / K.E. Thuermer, Keller International Publishing, 2000, 56 p.
7. OECD Proceedings, Boosting Innovation, The Cluster Approach, 1999, p. 12.
8. Перспективи розвитку кластерних об'єднань у сільському господарстві [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nas.gov.ua/siaz/Ways_of_development_of_Ukrainian_science/article/13016.2.005.pdf
9. Маркович, І. Особливості змін у промисловості України під впливом переходу до умов «нової економіки» [Текст] / І. Маркович // Галицький економічний вісник. – 2010. – № 1 (26). – С. 12, 16.
10. Броншпак, Г.К. Кластерная организация производственной деятельности молочных комплексов [Текст] / Г.К. Броншпак, В.М. Московкин // Актуальні проблеми економіки. – 2006, № 4. – С. 75 – 82.

Отримано 2.04.2016

УДК 658

Ірина НАГОРНЯК

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА: АНАЛІЗ МІЖНАРОДНОЇ ПРАКТИКИ

Резюме. Узагальнено досвід забезпечення соціально-економічної безпеки підприємства у розвинених країнах світу. Визначено зміст напрямків та засобів, які визначають провідні позиції країни у забезпеченні соціально-економічної безпеки підприємства. Здійснено аналіз спільних та відмінних рис у політиці забезпечення соціально-економічної безпеки.

Ключові слова: забезпечення соціально-економічної безпеки, міжнародний досвід забезпечення соціально-економічної безпеки підприємства.

Iryna NAHORNIAK

ENSURING THE ENTERPRISE'S SOCIO-ECONOMIC SECURITY: ANALYSIS OF INTERNATIONAL PRACTICE

Summary. Experience of the socio-economic security ensuring in developed countries is summarized in the article. The essence of the directions and tools which determine the country's leading position in ensuring the enterprise's socio-economic security are identified. Common and distinctive features for the socio-economic security ensuring policy are analyzed.

Key words: socio-economic security, international experience in ensuring the enterprise's socio-economic security.

Постановка проблеми. Дослідження поняття соціально-економічної безпеки підприємства є важливим та актуальним з огляду на необхідність чинити опір негативним викликам його діяльності, що спонукає до пошуків шляхів підвищення забезпечення своєї соціально-економічної безпеки. Саме рівень захищеності підприємства буде визначальним для його стійкого функціонування, спроможності побороти загрози та справитися з кризовими ситуаціями. Вміння забезпечувати власну

соціально-економічну безпеку створює передумови для зменшення ризиків підприємницької діяльності, посилює конкурентоспроможні позиції, позитивно впливає на імідж підприємства на ринку.

Зазначене питання є актуальним у будь-якій країні світової спільноти, проте кожна з них володіє своїми національними особливостями та досвідом у питанні забезпечення соціально-економічної безпеки підприємства, що зумовлено національними, культурними, історичними чинниками у досягненні та підтриманні соціально-економічної безпеки. Високий рівень соціально-економічної безпеки підприємства робить можливим здійснення підприємством своєї діяльності, досягнення стратегічних цілей та підвищення конкурентоспроможності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питання соціально-економічної безпеки присвячені роботи таких українських та зарубіжних науковців, як М. Бендіков, Є. Олейніков, Стенлі Джонсон, О. Амоші, Дейв Бойкін, Мері Франк, Джон Мейерс, Б. Березін, О. Барановський, Т. Іванюта, В. Геєць, В. Козаченко, О. Ляшенко, В. Мунтіян, В. Шлемко, Г. Пастернак-Таранушенко та інших. Використання позитивних аспектів міжнародної практики забезпечення соціально-економічної безпеки підприємств в Україні приділяється недостатня увага.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Для розроблення успішних програм з забезпечення соціально-економічної безпеки національних підприємств важливим є аналіз зарубіжного досвіду у вирішенні проблемних питань. За роки незалежності погляди українських науковців на забезпечення соціально-економічної безпеки підприємства суттєво змінилися, проте сучасна економічна, соціальна та політична ситуація вимагають дієвіших засобів у досягненні високого рівня безпеки підприємства. Вважаємо за доцільне провести аналіз та узагальнити міжнародний досвід забезпечення соціально-економічної безпеки країн, які успішно реалізують програми як на рівні держави, так і на рівні підприємств, з метою імплементації зарубіжної практики розв'язання завдань забезпечення безпеки в економічні реалії сучасного українського підприємництва.

Мета статті – вивчення та узагальнення міжнародного досвіду забезпечення соціально-економічної безпеки підприємства та виявлення доцільності й можливостей його застосування на українських підприємствах.

Для її досягнення поставлено такі **завдання**: провести аналіз зарубіжного досвіду забезпечення соціально-економічної безпеки підприємства, визначити напрями застосування міжнародної практики забезпечення соціально-економічної безпеки українськими підприємствами.

Виклад основного матеріалу. В умовах послаблення позицій української держави в політичній, економічній та військовій сферах обраний курс на інтеграцію в Європейський Союз вимагає глибшого дослідження основної складової національної безпеки – соціально-економічної безпеки з метою порівняння досвіду її забезпечення серед підприємств ЄС та світового економічного співтовариства загалом. Вивчення засад та проблем забезпечення соціально-економічної безпеки українськими підприємствами також дасть можливість здійснити порівняльну характеристику з метою визначення перспектив застосування зарубіжного досвіду в вітчизняній практиці забезпечення соціально-економічної безпеки національними підприємствами.

Безпека підприємства є важливим гарантом надійної роботи та його розвитку. Наукові підходи до розуміння даного поняття зазнали трансформацій з огляду на вагомість та наслідки впливу факторів як зовнішнього, так і внутрішнього середовищ функціонування підприємства. Наукові джерела, які вивчають проблеми економічної безпеки підприємства, демонструють ряд визначень економічної безпеки підприємства. Ми пропонуємо зупинитися на ключових тлумаченнях. Скажімо, автори захисного

підходу пропонують під економічною безпекою розглядати захищеність підприємства від негативних впливів (загроз) зовнішнього та внутрішнього середовищ. Представники еволюційного підходу відштовхуються від припущення, що ціллю економічної безпеки підприємства є його стабільне функціонування та комерційний успіх, збереження потенціалу, а також поступовий розвиток. З погляду досягнення підприємством стратегічних цілей, реалізації стратегічних завдань та місії, а також інтересів пропонують розглядати економічну безпеку розробники стратегічного підходу. Ряд авторів досліджують економічну безпеку підприємства як систему взаємопов'язаних елементів, яка існує для розв'язання комплексних завдань щодо забезпечення достатнього рівня безпеки, розвитку захищеності підприємства від існуючих та потенційних загроз, а також зменшення до мінімального рівня їх впливу (системний підхід). Ефект синергії також використовують науковці для пояснення дефініції «економічна безпека», стверджуючи, що вона досягається лише при розробленні та розвитку заходів економічної безпеки за умов розширеного відтворення при мінімальних витратах. Існує також гармонізаційний підхід до розуміння економічної безпеки підприємства, який визначає останню як міру гармонізації інтересів підприємства з інтересами взаємодіючих з ним суб'єктів зовнішнього середовища. У даному випадку економічна безпека характеризується мірою надійності підприємства як партнера в економічних відносинах протягом певного проміжку часу. Слід зазначити, що підсумовуючим результатом такої гармонізації має бути отримання прибутку.

Варто зазначити, що на сьогодні зміна підходів до управління та посилення соціальної скерованості бізнесу вимагають від науковців переосмислення змісту економічної безпеки, власне через це економічна безпека отримала соціальне забарвлення. На теперішній час все більше економістів схиляються до глибшого розуміння безпеки підприємства, пропонуючи розглядати її як соціально-економічну.

Безбожний В.Л. під соціально-економічною безпекою пропонує розуміти комплекс заходів, систему захисту діяльності підприємства від будь-яких негативних чинників як внутрішніх, так і зовнішніх, а також можливість їх швидкої ліквідації чи адаптації до існуючих умов, які б не позначалися негативно на діяльності підприємства [1].

Пропонуємо в даній статті під соціально-економічною безпекою підприємства розуміти стан захищеності підприємства від негативного впливу внутрішніх і зовнішніх загроз на основі створення системи взаємовигідних партнерських відносин між персоналом та керівництвом підприємства, що дозволяє зберігати стабільність функціонування та розвитку підприємства відповідно до його стратегічних цілей.

Фактори соціально-економічної безпеки підприємства традиційно поділяють на зовнішні та внутрішні. До зовнішніх належать, за Ф. Котлером, демографічні, економічні, природні, науково-технічні, політичні, культурні. М. Максон пропонує розглядати такі фактори як споживачі, постачальники, профспілки, конкуренти, закони та державу. До внутрішніх факторів найчастіше дослідники пропонують віднести фінанси, персонал, технологію, техніку, організацію та управління. Ряд науковців з метою поглибленого аналізу та спроб охопити своїм дослідженням максимально можливу кількість факторів виділяють близько тридцяти детермінантів. На нашу думку, дослідження факторів впливу на соціально-економічну безпеку підприємства слід звести до основних зазначених складових, оскільки вони чинять найбільш вагомий вплив на соціально-економічну безпеку підприємства. А розклад окремих факторів на дрібніші об'єкти та їх наступне вивчення носить більше теоретичний характер, ніж практичний, тому що дослідження кожної з тридцяти складових та безперервний їх моніторинг на підприємстві значно збільшить об'єми управлінської роботи й затрати на її реалізацію. Він також зведе всю діяльність підприємства до встановлення усіх чинників негативного

впливу на його діяльність, що, в принципі, не є можливим через те, що таке оцінювання може проводитися в окремо взятій момент часу. А на часовому проміжку цей розклад є досить складним процесом і може бути не під силу великій кількості підприємств.

Володіючи значним арсеналом засобів у зменшенні та усуненні негативного впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, а також ресурсний резерв у подоланні небажаних наслідків різного роду загроз, що важко піддаються прогнозуванню, підприємство спроможне досягти цілей своєї діяльності, а також утримати конкурентні позиції та стабільність.

Проблемі забезпечення соціально-економічної безпеки підприємства приділяє увагу більшість економічно розвинених країн світу. Багато з них в даному керунку зайняті розробленням теоретико-прикладного фундаменту щодо підвищення рівня соціально-економічної безпеки підприємства, також створенням сприятливого середовища їх функціонування. Ті країни, які перебувають в економічній кризі, або стадії трансформації економічної системи, займаються власне забезпеченням соціально-економічної безпеки підприємства.

Розвинені країни свою політику забезпечення соціально-економічної безпеки реалізують шляхом розроблення нормативних документів та національних норм щодо зміцнення безпеки підприємства та безпеки країни загалом.

При цьому варто наголосити, що суб'єкти підприємництва виконують важливу місію у забезпеченні соціально-економічної безпеки, що знаходить відображення в результатах економічної та соціальної діяльності країни, а рівень її захищеності напряму залежить від чинників впливу зовнішнього середовища.

Усвідомлюючи важливість впливу результатів діяльності підприємств, а також їх соціально-економічної безпеки, велика частина розвинених країн світу взяла за мету зменшити (часто, й усунути) адміністративно-законодавчий вплив у вигляді обмежень та створити сприятливі (комфортні) умови для здійснення економічної діяльності підприємств з метою досягнення ними високих результатів, що позитивно відобразиться на економічному становищі країни загалом. Слід зазначити, що країни вдаються до використання різних податкових стимулів, скерованих сприяти підприємницькій активності як всередині країни, так і утвердженню конкурентних позицій підприємств на міжнародній арені. Запроваджені заходи дозволили країнам Західної Європи та Японії закріпити за собою лідируючі положення за такими критеріями оцінювання, як підприємницька активність та показники соціально-економічної безпеки бізнесу. Це, беззаперечно, стало важливим аргументом їх інвестиційної привабливості для решти країн світу.

Якщо здійснити історичний екскурс у питання вивчення соціально-економічної безпеки підприємства, то вперше дане поняття виявилось предметом дослідження саме в США. Причиною такої зацікавленості стала велика економічна криза, яка вимагала надшвидких заходів щодо реагування на загрози та небезпеки підприємництву [4].

Варто згадати, що США займали провідне положення у сфері механізації та автоматизації виробництва, а це дозволяло підвищувати продуктивність праці на 3% щорічно. Проте після 70-х років почало спостерігатися сповільнення темпів приросту продуктивності праці лідируючі позиції захопила Японія, яка випередила США через малу увагу останніх до соціальних факторів, що виникло через зниження стимулів до праці (низьку мотивацію), збільшення кількості страйків та глибини незадоволення найманих працівників, поширення таких серйозних соціальних проблем, як алкогольна та наркотична залежність, відкрите обурення людей умовами праці та ряду інших. З метою подолання негативних наслідків соціально значущих проблем США вдалися до розроблення концепції якості трудового життя, цілями якої стали: підвищення продуктивності праці, покращення умов праці, покращення ставлення людей до роботи

й стосунків між колегами, перетворення організацій у товариства, які стануть важливою частиною життя людини; підвищення задоволеності робітників працею; підвищення потенціалу індивідуального розвитку робітника; покращення мотивації до праці [5]. Дотримання даних положень є передумовою зміцнення конкурентоспроможності компанії.

Вперше ця концепція була використана корпорацією «General motors», з часом зазнала деяких змін і вдосконалень та використовується американськими підприємствами і у теперішній час. Слід зазначити, що вона залишається досі пріоритетною в системі планування діяльності будь-яких підприємств.

На сьогодні США вдаються до використання й інших засобів підвищення соціально-економічної безпеки. Зокрема, досить поширеною є практика профілактичних дій та запобігання злочинам соціального й економічного характеру. Останнє реалізується при підтримці державних та громадських правоохоронних органів, а також залучаються приватні охоронні агенції. Аналіз [6] свідчить, що дана програма працює успішно, оскільки попереджує значний обсяг правопорушень на підприємствах. Таким чином вона зменшує негативний вплив внутрішніх факторів на соціально-економічну безпеку підприємства.

Деяко ускладнює використання даної програми повною мірою той факт, що більшість керівників американських підприємств намагаються уникнути розголосу з метою зменшення його негативного впливу на імідж підприємства. Дуже часто різні злочини на підприємствах розслідуються лише внутрішніми службами, і державні правоохоронні органи не в змозі долучитися до даного розслідування, тому що інформація про такі злочини залишається закритою. Бажання зберегти конфіденційність характерне для 70% американських компаній.

Вагомим засобом забезпечення соціально-економічної безпеки підприємства в США залишається розвиток НДДКР. На сьогодні США займають лідируючі позиції у фінансуванні витрат на НДДКР. І це не дивно. Адже різнопланові інновації, починаючи від технологічних і закінчуючи управлінськими, є запорукою не лише комерційного успіху, але й міцного конкурентного становища на світовому ринку. Слід зазначити, що у США фундаментальні дослідження на 80% профінансовані державою. Також у США та ряді інших країн – Канаді, Франції та Японії – запроваджено податкову знижку, яка є стимулом до високої активності у сфері НДДКР. Вона дозволяє підприємствам сплачувати податок на прибуток компаній, зменшений на величину витрат, пов'язаних з НДДКР [3].

У забезпеченні соціально-економічної безпеки підприємства Німеччина звертає основну увагу на систему соціального страхування, реалізація якого закріплена законодавчо за державою. Це можна пояснити тим, що політика німецьких підприємств враховує факт, що успішне функціонування підприємств призведе до поділу суспільства на багатих та бідних, власне через це держава має бути тим гарантом, який забезпечить реалізацію основних трудових прав працюючих та соціальну справедливість.

З метою підтримання соціально-економічної безпеки німецькі підприємства, створюючи власні відділи безпеки, вдаються до послуг державних охоронних агентств, завдяки яким функціонують контррозвідувальні служби, на яких покладено виконання функцій відділу охорони та соціально-економічної безпеки підприємства. Поряд з зазначеними службами підприємства Німеччини, також як і в США, використовують послуги приватних охоронних агентств.

Країни ЄС на сьогодні є найбільшими конкурентами США та Японії у нарощуванні НДДКР для підвищення захисту власних підприємств і країни загалом. Ряд країн Євросоюзу випереджають США і Японію за багатьма показниками НДДКР. Зокрема, Швеція і Фінляндія за часткою витрат на НДДКР у ВВП (відповідно 3,6% та

3,1%) попереду США (аналогічний показник 2,64%) та Японії (3,04%); когорта країн ЄС за динамікою випуску науковців та інженерів, а деякі – за показником фінансування НДДКР державою і патентуванням також обійшли світових лідерів [2].

Особливістю забезпечення соціально-економічної безпеки підприємств Японії є факт, що Японія не використовує досвід вирішення даного питання іншими країнами, а відштовхується від власних досягнень, використовуючи національні особливості, розробляє власну стратегію забезпечення соціально-економічної безпеки. Усім відоме «японське чудо» є соціальним елементом забезпечення соціально-економічної безпеки. Топ-менеджер Sony Corporation А. Морітой зазначав, що головним секретом «японського чуда» є система управління персоналом підприємства, яка базується на традиційному японському працелюбстві та добросовісному ставленні до праці, яке підсилюється ефективними стимулами [7]. І, як результат, – підприємство, яке керується у своїй діяльності зазначеними принципами і створює хороші стимули до праці персоналу, який є добросовісним та націленим на ефективну діяльність фірми, здатне досягти високого рівня соціально-економічного захисту.

Головною передумовою появи «японського чуда» є те, що японська культура передбачає висування на перше місце суспільного блага, власні ж інтереси працівника залишаються позаду. На противагу іншим країнам, в Японії розуміння соціально-економічної безпеки підприємства тісно пов'язане з національною безпекою і трактується як її невід'ємна частина. Основою розуміння національної безпеки виступає протистояння зовнішнім загрозам.

Економічним елементом забезпечення національної безпеки, а також, і соціально-економічної безпеки підприємства, є основні базові чинники, що посилюють та сприяють національній безпеці, а саме: ефективне функціонування національної економіки, посилення конкурентоспроможності японських підприємств за рахунок збільшення експорту та продуктивності праці, розвиток взаємозв'язків з іншими країнами, які є основними у забезпеченні безпеки національної економіки, що сприяє її розвитку та процвітанню.

Джерелом зростання ресурсів для забезпечення соціально-економічної безпеки на японському підприємстві є заохочення працівників до генерування ідей, що торкаються розв'язання проблем та шляхів розвитку підприємства, а також орієнтація на спільне благо підприємства, яке формує у працівників ставлення до підприємства як до спільної сім'ї.

Японія займає лідируючі позиції у сфері розвитку НДДКР. Уряд Японії здійснює централізоване регулювання розвитку науково-технічної та інноваційної сфери, створивши розгалужену мережу державних органів, які формують науково-технічні пріоритети та розробляють оптимальні механізми стимулювання частини приватних компаній у пріоритетних проектах. Держава, виділяючи незначні кошти, дуже часто здійснює фінансування початку найризикованіших для приватного бізнесу НДДКР. На стадії розроблення інноваційних проектів активно залучаються приватні фірми, на пізніших стадіях інноваційні розробки реалізуються лише приватними компаніями.

Загалом можна стверджувати, що механізми державного регулювання інноваційної діяльності з метою її заохочення у США, Японії та країнах ЄС мають схожу і досить відмітну рису – вони скеровані на формування сприятливого середовища для залучення приватних інвестицій. Натомість розподіл державних ресурсів у даній сфері носить другорядний характер.

До питання соціально-економічної безпеки підприємства як складової національної безпеки у Франції підійшли в середині ХХ століття. Інтеграція до Євросоюзу та зростаюча економічна залежність країни, викликана інтеграційними процесами, у другій половині 1990-х років поставила на порядок денний питання щодо

підвищення соціально-економічної безпеки підприємств та національної безпеки країни загалом. Було розроблено три напрямки забезпечення соціально-економічної безпеки [8].

Першим керунком було обрано захист матеріальних та нематеріальних активів підприємств (майна, інтелектуальної власності, захист інформаційних систем компанії). Другий напрямок включав проведення постійного моніторингу національних та іноземних підприємств-конкурентів з визначенням та впливом тих сфер, де національні компанії мають гірші позиції порівняно з іноземними конкурентами. Запобігання настанню соціальної та економічної кризи зусиллями держави, а також спеціалістами підприємства, стало третім напрямком.

З метою регулювання та впливу на соціально-економічну безпеку у Франції створено дворівневу систему, яка складається з державного управління підтримки соціально-економічної безпеки при міністерстві, обов'язками роботи якого є збір, опрацювання та представлення інформації підприємствам про загрози, а також їх захист, та управління, яке створене при казначействі із залученням митних служб, і займається підтримкою соціально-економічної безпеки.

Схожу модель забезпечення соціально-економічної безпеки підприємств мають такі країни, як Великобританія, Італія та Іспанія. У цих країнах розроблена потужна законодавча база, яка регулює та здійснює підтримку соціально-економічної безпеки підприємств. До прикладу, іспанський закон «Про вдосконалення й захист національної промисловості» є вагомим механізмом результативного забезпечення соціально-економічної безпеки національних підприємств. В Італії особливу увагу звертають на зростаючу залежність від італійських підприємств їх іноземних партнерів.

Варто звернути увагу на китайську систему забезпечення соціально-економічної безпеки підприємств, яка характеризується, в першу чергу, суворістю політики у питанні залучення та використання іноземних інвестицій. Залучення інвестицій в ряді галузей економіки жорстко регламентуються, зокрема, це стосується цивільної авіації, підприємств банківської й страхової діяльності, залізничного транспорту та інших. Китайські підприємства частіше використовують власні кошти або державні інвестиції, частка ж іноземних є вкрай низькою.

Здійснюючи аналіз міжнародного досвіду забезпечення соціально-економічної безпеки підприємств, варто зазначити, що велике значення у даній сфері відіграє держава, яка формує дієве законодавство у сфері забезпечення високого рівня соціально-економічної безпеки національних підприємств. Варто зазначити, що за останні 15 – 20 років економічно розвинені країни зняли більшість адміністративно-законодавчих обмежень у сфері регулювання підприємництва та створили дієві фінансово-економічні та податкові стимули, що сприяло зміцненню соціально-економічної безпеки підприємств. Завдяки таким діям країни ЄС та Японії отримали високу інвестиційну привабливість для іноземних партнерів і посіли провідні позиції за показниками соціально-економічної безпеки підприємства.

Більшість вдалих прикладів державного регулювання безпеки як національної, так і на рівні підприємства, свідчать про важливість уваги держави до проведення НДДКР, у першу чергу, у вигляді реалізації політики сприяння інноваційному зростанню. Актуальним є використання політики стимулювання економічного розвитку та застосування превентивних заходів у забезпеченні соціально-економічної безпеки. Зазначені дії чинять вагомий вплив на функціонування національних підприємств та створюють засади для досягнення ними високого рівня соціально-економічного розвитку. Спільним вагомим надбання більшості розвинених держав у реалізації стратегії забезпечення соціально-економічної безпеки підприємств є участь у фінансуванні ризикових та перспективних інноваційних проектів [8].

Ще одним ризикознижучим фактором у розвинених країнах, який відіграє

важливе значення у забезпеченні соціально-економічної безпеки підприємства, є сфера страхування, яка дозволяє підприємству отримати доступ до фінансових засобів та утримати конкурентні позиції на міжнародних ринках. В іноземних страхових компаніях основний рух капіталу скерований у підприємницьку сферу, представлену галузями з високим рівнем економічного зростання. Сфера страхування володіє прихованим потенціалом економічної підтримки підприємства та підвищення його соціально-економічної безпеки.

Варто зазначити, що кожна країна володіє дещо відмінними від інших важелями впливу на рівень соціально-економічної безпеки підприємств, проте кожна з країн розуміє важливість її забезпечення, оскільки соціально-економічна безпека підприємства дає можливість не тільки реалізувати місію, досягти цілі функціонування самого підприємства та розширити його конкурентні можливості, а також є запорукою високого рівня національної безпеки країни.

Висновки. Проведене дослідження забезпечення соціально-економічної безпеки підприємства країнами міжнародного співтовариства дозволяє стверджувати, що провідні країни світу докладають чимало зусиль різнопланового скерування, намагаючись охопити своїм впливом значну кількість механізмів забезпечення соціально-економічної безпеки як підприємств, так і національної безпеки у цілому. Загалом це реалізовується через зовнішню політику, законодавче регулювання, розвиток інновацій, створення сприятливого середовища для функціонування підприємств, посилення конкурентних позицій на зовнішніх ринках, розвиток страхової справи та функціонування охоронних агентств, упровадження превентивних засобів соціально-економічної безпеки підприємства тощо. Також варто зазначити, що ряд країн використовують відмінні від решти світової спільноти програми забезпечення безпеки, зумовлені їх національними особливостями історичного, політичного, культурного та економічного характеру.

Використання міжнародного досвіду українськими підприємствами передбачає, в першу чергу, усвідомлення важливості забезпечення соціально-економічної безпеки. Слід зазначити, що забезпечення соціально-економічної безпеки сучасного підприємства характеризується складністю, багаторівневістю та багатовекторністю. Воно вимагає чітких та продуманих дій з боку як керівництва підприємства, так і держави.

Комплексний аналіз міжнародного досвіду забезпечення соціально-економічної безпеки підприємства може становити основу для подальших наукових розробок та суттєво збагатити практичні доробки щодо його використання на українських підприємствах.

Conclusions. The research of the enterprise's socio-economic security ensuring by different countries being carried out testifies that much effort has been put forth by the leading countries when trying to influence a significant number of mechanisms to ensure the socio-economic security of both enterprises and nation. In general, this process is being realized through the foreign policy, legal regulation, development of innovations, creating a favorable environment for the businesses, strengthening the competitive positions on foreign markets, development of insurance business and operation of security agencies, preventive tools of the socio-economic security implementation etc. The use of the international experience by Ukrainian enterprises, first of all, implies the awareness of the importance of the socio-economic security insurance. Its worth to be mentioned that the modern enterprise socio-economic security is characterized by complexity, multilevel and multi-vector nature. It requires clear and thoughtful actions being undertaken by both the enterprise's management and the government. A comprehensive analysis of the international experience in ensuring the socio-economic security may become a basis for further scientific researches and substantially enrich the best practices for its use at the Ukrainian enterprises.

Використана література

1. Безбожний, В.Л. Організаційні засади забезпечення соціально-економічної безпеки підприємства [Текст] / В.Л. Безбожний // Вчені записки Університету «КРОК»: зб. наук. праць. – Вип. 18. – Т. 4. – 2008.
2. Онікієнко, В.В. Інноваційна політика країн Євросоюзу та СНД: проблеми і практика реалізації [Електронний ресурс] / В.В. Онікієнко / Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/usoc/2006_3/170-183.pdf
3. Свідер, О.П. Теоретичні аспекти прямого іноземного інвестування [Текст] / О.П. Свідер // Вісн. Кам'янець-Под. нац. ун-ту ім. І. Огієнка. Сер.: Екон. науки. – 2011. – №4. – С. 61 – 66.
4. Шпехт, В.М. Безпека та захист бізнесу [Текст] / В.М. Шпехт, Т.В. Шпехт. – Полтава: ДП «Друкарня», 2007. – 483 с.
5. Эренберг, Р. Современная экономика труда [Электронный ресурс] / Р. Эренберг, Р. Смит. – Режим доступа: http://www.Sseu.ru/edumat/u_pers/Int_Encycl/Quality_of_work.Ntm.
6. Arata, M.J. Identity theft for dummies [Electronic resource] / M.J. Arat. – Hoboken: Wiley Publishing, 2010.
7. Wolf, M. Perspectives // Research-Technology Management. – 2008.
8. World Economic Outlook. – IMF. – 2012.

Отримано 03.10.2016

УДК 338.3.01

Яна ПАНУХНИК

**СТРАТЕГІЧНИЙ ПІДХІД ДО УПРАВЛІННЯ ЯК ПЕРЕДУМОВА
ІДЕНТИФІКАЦІЇ ВЕКТОРІВ МОДЕРНІЗАЦІЇ ТЕХНОЛОГІЙ
УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ У МУНІЦИПАЛЬНІЙ
ЕКОНОМІЧНІЙ СИСТЕМІ**

***Резюме.** Обґрунтовано пріоритетність в управлінських процесах відповідно до концептуальних підходів стратегічного управління підприємством у муніципальній економічній системі збутової діяльності організації. Виокремлено основні внутрішні та зовнішні фактори впливу на збутову стратегію приладобудівного підприємства. Розроблено структурно-логічну етапність процесу вибору підприємством стратегії збутової діяльності нової продукції як елемента реалізації концептуального підходу до стратегічного управління підприємством у муніципальній економічній системі. Ідентифіковано основні вектори модернізації технологій управління підприємством у муніципальній економічній системі*

***Ключові слова:** стратегічне управління, муніципальна економічна система, технологія управління підприємством.*

Iana PANUKHNYK

**STRATEGIC APPROACH TO MANAGEMENT AS A PRECONDITION
FOR IDENTIFICATION OF TECHNOLOGY MANAGEMENT
MODERNIZATION VECTORS IN MUNICIPAL ECONOMIC SYSTEM**

***Summary.** The article proves the priority in the management processes of sales activity according to the conceptual approaches of strategic management in municipal economic system. The major internal and external factors of influence on sales strategy were underlined in the article. The structural and logical process phasing of choosing the strategy of enterprise sales activity of new products as an element of the conceptual approach to strategic management implementation in municipal economic system was elaborated. The author showed that the main vectors of technological modernization of enterprise management in municipal economic system should be clear definition of internal and external strategic directions of development; forming enterprise own policies for economic, social, environmental, technical and technological, innovation development and their alignment with*